

Investigating the Audit Reports of the Turkish Court of Accounts between the Years 2018 and 2020 for the Ministry of National Education in Terms of Public Loss

Prof.Dr. Erdal Toprakçı
Ege University, Turkey
ORCID: 0000-0001-9552-9094
erdal.toprakci@ege.edu.tr

Hatice Ak (MA Stud.)
Ministry of National Education, Turkey
ORCID: 0000-0002-0585-5935
akhaticeak35@gmail.com

Abstract

This study aims to determine the findings that cause public loss and to make suggestions by analyzing the audit reports of Turkish Court of Accounts between the years 2018 and 2020 for the Ministry of National Education. In the study, the document analysis method, one of the qualitative research designs, was used, and the data were examined with content analysis. As a result of the research, the themes were shaped as "indirect public loss" and "direct public loss" and categories as "wrong implementations" and "missing implementations" were formed. Codes formed below them were "penal transactions", "collection transactions", "transactions requiring additional cost", "faults arising from decisions and actions", "income and expense transactions", "unlawful transactions". As a result of the study, forty-eight findings were found to be directly causing public loss and five indirectly causing public loss. In addition, most of the findings were observed under the "direct public loss" theme and the "income and expense transactions" code. In this context, suggestions were made to the implementers about what they should do in order not to make the aforementioned mistakes, and to the researchers to conduct studies on the causes of these findings.

Keywords: Educational inspection, Public loss, Public financial management, Audit reports of the Turkish Court of Accounts.

**E-International Journal
of Pedagogogy**

Vol: 1, No: 3, pp. 36-49

36

Research Article

Received: 11.11.2021
Accepted: 28.12.2021

Suggested Citation

Toprakçı, E. & Ak, H. (2021). Investigating the audit reports of the Turkish Court of Accounts between the years 2018 and 2020 for the Ministry of National Education in terms of public loss, *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)* 1(3), 36-49. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.56>

Extended Abstract

Problem: There is a need for inspection in order to obtain the desired outcomes from the education system. According to [Aydn \(2005\)](#), inspection is to determine the level to which the organization realizes its goals, to take the necessary measures to get better results and to improve the organizational functioning. An important principle of auditing is accountability. In the absence of this principle, organizational goals may deviate in various ways. The context, especially related to organization's financial operations, can be called "financial damage". Financial damage is generally expressed as "public loss" for public institutions. In Turkey, it is the Turkish Court of Accounts (TCA) to inspect the use of public resources in accordance with the law and their purposes, and to prepare the necessary audit reports in the end. Therefore, as in other public institutions, the TCA carries out the financial audit of education. This study which investigates the "Ministry of National Education" TCA reports between the years 2018-2020 will create an inventory for public personnel in this field and contribute to the literature. In this context, this study aims to determine the findings that cause public loss and to make suggestions by analyzing the audit reports of TCA for the years 2018-2020 for the Ministry of National Education.

Method: In the study, document analysis method was used within the scope of qualitative research. Qualitative research reveals perceptions and events in a natural environment in a realistic and holistic way and explains previously unnoticed results in relation to each other based on the collected data ([Yildirim and Simsek, 2005: 39](#)). Again, according to [Yildirim and Simsek \(2016\)](#), document analysis includes the analysis of written materials containing information about the investigated event and facts. The document of this study including the years between 2018 and 2020 is the "Audit Reports of Turkish Court of Accounts for The Ministry of National Education". TCA has a total of three "Ministry of Education" audit reports for the years 2018-2020, one for each year. These reports were accessed from the "reports" page of the TCA website (sayistay.gov.tr) on 07.11.2021. Document analysis method that allows documents to be analyzed in order to obtain data includes of the steps of accessing the document, verifying its authenticity, understanding the document, analysis and using the data ([Yildirim and Simsek, 2016](#)). The audit reports investigated within the scope of this study are original as they were taken from the official website of the Turkish Court of Accounts. At the same time, expert opinion was sought regarding the data in order to ensure credibility (internal validity) by going through the whole study. Expert opinion expresses the reviews of experts who critically view the research process and give feedback to the researcher ([Creswell, 2003; cited in Yildirim and Simsek, 2016: 279](#)). In order to ensure the reliability of the study's findings, the statements in the audit reports were included as they are-without changing. It is aimed to increase the external validity (confirmability) by keeping the raw data of the study to be used in the further researches to be conducted on this subject.

Findings: Under the theme of findings that indirectly cause public loss, two categories, specifically "wrong implementations" and "missing implementations", come to the fore. "Transactions requiring additional cost" code was formed under the wrong implementation category, and "penal transactions" and "collection transactions" codes under "missing implementations" category. Under the theme of findings that directly cause public loss, two categories, specifically "wrong implementations" and "missing implementations" were, stand out. "Faults arising from decisions and actions" and "income and expense transactions" codes were formed under the wrong implementation category, and "unlawful transactions" code under "missing implementations" category.

In this study, the concept of "public loss", which is one of the important elements of the Law No. 5018, was studied in the context of the "Ministry of National Education". In general, the findings reveal that there are problems in terms of both efficiency and economic effectiveness in the use of public resources within the body of the "Ministry of National Education".

Suggestions: *The reports prepared by TCA as the designated auditing task are a guide for education administrators and have educational and instructive features. For this reason, education administrators are recommended to examine and evaluate the "Audit reports of the Turkish Court of Accounts for Ministry of National Education" in detail. This assessment will allow them to gain experience on the subjects mentioned in the reports, even if they do not experience the incidents themselves. Researchers may be advised to conduct studies on the causes of problems and difficulties encountered in financial affairs and transactions of the education system.*

Millî Eğitim Bakanlığı, 2018-2020 Yılları Arasına Ait Sayıştay Denetim Raporlarının Kamu Zararı Bağlamında İncelenmesi

Prof. Dr. Erdal Toprakçı
Ege Üniversitesi, Türkiye
ORCID: 0000-0001-9552-9094
erdal.toprakci@ege.edu.tr

Hatice Ak (YL Öğr.)
Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye
ORCID: 0000-0002-0585-5935
akhaticeak35@gmail.com

Özet

Bu araştırmada 2018-2020 yılları arasında Sayıştay'ın Millî Eğitim Bakanlığı'na ilişkin denetim raporları analiz edilerek, kamu zararına yol açan tespitleri belirlemek ve öneriler geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmış, veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda temalar "dolaylı kamu zararı" ve "doğrudan kamu zararı" olarak şekillenirken; "yanlış uygulamalar" ve "eksik uygulamalar" biçiminde kategoriler oluşmuş; onların altında ise, "cezai işlemler", "tahsilat işlemleri", "ilave maliyet gerektiren işlemler", "karar ve eylemlerden doğan kusurlar", "gelir ve gider işlemleri", "hukuka aykırı işlemler" adlı kodlar biçimlenmiştir. Araştırma sonucunda doğrudan kamu zararına ilişkin tespit sayısının kırk sekiz, dolaylı olarak kamu zararına ilişkin tespit sayısının ise beş olduğu görülmüştür. Ayrıca en çok tespit "doğrudan" teması kapsamında ve "gelir gider işlemleri" kodu altında olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda, uygulayıcılara söz konusu hataya düşmemeleri adına yapmaları gerekenler ve araştırmacılara da sonucun nedenleri ile ilgili araştırmalar yapmaları konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim denetimi, Kamu zararı, Kamu mali yönetimi, Sayıştay denetim raporları.

E-Uluslararası
Pedandragoji Dergisi

Cilt: 1, Sayı: 3, ss. 36-49

Araştırma Makalesi

39

Gönderim Tarihi: 11.11.2021
Kabul Tarihi: 28.12.2021

Önerilen Atıf

Toprakçı, E. ve Ak, H. (2021). Millî Eğitim Bakanlığı, 2018-2020 yılları arasına ait Sayıştay denetim raporlarının kamu zararı bağlamında incelenmesi, *E-International Journal of Pedandragogy (e-ijpa)* 1(3), 36-49. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.56>

GİRİŞ

Toplum, aynı amaca sahip ve birlikte yaşamak isteyen insanlardan oluşur [Kongar \(1985\)](#) toplumu, kendi kendini devam ettiren, belli bir fiziksel yeri olan, varlığını uzun süre devam ettiren ve bir yaşamı paylaşan insanlar topluluğu olarak ifade ederken, [İnceoğlu \(1993\)](#) birçok küçük grubun oluşturduğu insan kitlesi şeklinde dile getirmiştir. İnsanlar bir kez toplulaşmayı başarınca sonrasında toplumun devamı için özelde çocukları genelde de bütün bireyleri eğitmek durumundadır. [Toprakçı \(2008: 5\)](#)'ya göre; çocuğun, bireysel özellikleri ve eldeki ortam, koşul ve olanaklar bağlamında başta kendisi, sonra içinde bulunduğu toplum/ulus ve en sonra dâhil olduğu evrensel yapının etkin bir üyesi haline getirilmesi süreci olarak tanımlanan eğitim; toplumların ihtiyaç duyduğu insanı yetiştirebilmeleri için bir zorunluluktur. Bununla birlikte eğitim sisteminden istenen çıktılarının alınması için denetime ihtiyaç vardır. [Aydın \(2005\)](#)'a göre denetim, örgütün amaçlarını gerçekleştirme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve örgütsel işleyiş sürecini geliştirmektir. Bu bir örgüt olarak eğitim kurumları için de geçerlidir. Denetleme mekanizması olmadan örgütlerin başarılı olması zordur ([Çıtır, 1987: 12](#)). [Toprakçı \(2017\)](#) ise eğitim denetimini aynı zamanda bir bilim dalı olarak yorumlayarak "Yapılmış ya da yapılmakta olan eğitim faaliyetlerinin amaca uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğini saptama sürecini inceleyen, açıklayan ve bu süreci öndeyileyen bilim dalıdır" şeklinde bir tanım yapmıştır. Kamu hizmetlerinin hem nitelik hem de nicelik olarak gelişmesi zorunluluğu denetimin önemini de o oranda artırmaktadır ([Akbabaoğlu, 2002: 43](#)). Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, denetimin hem eğitim yönetimi sürecinin bir parçası hem de onu da kontrol eden bir faaliyet olarak önemi anlaşılmaktadır.

Denetimin önemli bir ilkesi hesap verebilirliktir. Hesap verebilirlik, örgütsel verimlilik ve etkililiğin temel yönetim kaynağı olarak yetki ve sorumluluk sahibi olan kişilerin yaptıklarından ya da yapmaları gerektiği halde yapmadıklarından sorumlu tutuldukları, örgütsel misyon ve değerlere bağlı kalma sorumluluğu taşıdıkları, örgütsel hedeflere ulaşmak için gerekli çabayı göstermeleri konusunda inancı ifade eden dinamik bir süreçtir ([Ebrahim, 2003: 817](#)). Örgütlerin amaçlarından sapmaları çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Bunun özellikle örgütün maddi öğeleri bağlamı hali "maddi zarar" olarak isimlendirilebilir. Diğer toplumsal kurumlar gibi eğitim örgütleri de kamusal bir nitelik gösterir. Buna göre maddi zarar genel anlamda kamu kurumları için "kamu zararı" olarak ifade edilmektedir. Kamu zararı, [5018](#) sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu"nda, "Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucu kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması" şeklinde ifade edilmiştir. Kamu kaynaklarını kullanan kişilerin yaptıklarından ya da yapmaları gerektiği halde yapmadıklarından dolayı yetkili makamlara karşı sorumlu olması, kamu zararına sebep olan unsurların ortadan kaldırılmasına olanak sağlar. Görülen odur ki hesap verebilirlik, kamu zararını engelleyici bir işleve sahiptir. Türkiye'de kamu kaynaklarının hukuka ve amaçlarına uygun kullanımının denetlenmesi ve bu denetleme sonucunda gerekli raporların hazırlanması görevi Sayıştay'a aittir. [1982](#) Anayasası'nın Sayıştay ile ilgili olarak [160](#). maddesinde, Sayıştay'ın merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının tüm gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak, böylece; kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlendirilmiştir. Sayıştay denetimi ise kanunda şu şekilde tanımlanmıştır: "Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır ([5018/68](#))." Bu yönüyle Sayıştay denetimi, hesap verme sorumluluğunun tam anlamıyla yerine getirilmesine hizmet etmektedir ([Kaya, 2000:19](#)). Dolayısıyla diğer kamu idarelerinde olduğu gibi eğitimin de mali denetimini Sayıştay yürütmektedir.

Sayıştay denetim görevini, 2006 yılında yürürlüğe girerek mali anayasa olarak adlandırılan 5018 sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" ile 2010 yılında yürürlüğe giren 6085 sayılı "Sayıştay Kanunu" hükümleri gereğince yürütmektedir. "Milli Eğitim Bakanlığı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli 1 sayılı cetvelde yer alan genel bütçeli idarelerden olup, temel faaliyetlerini merkezi yönetim bütçe kanunlarıyla verilen ödeneklerle gerçekleştirmektedir." (Sayıştay, 2020). Taşımali öğrencilerin yemek ve taşıma giderleri, özel eğitim öğrencilerinin taşıma giderleri ve ücretsiz ders kitaplarına ilişkin harcamalar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan aktarılan kaynaklardan karşılanmakta ve bu harcamalar da Bakanlık bütçesinden ayrı olarak açılmış olan özel hesaplardan takip edilmektedir. Bunun yanında Okul Aile Birliği hesapları, özel etüt ve kurslar ile motorlu sürücü kurslarına ait hesaplar ise, il ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından takip edilen özel hesaplardır. "Milli Eğitim Bakanlığı" bünyesinde yer alan "Döner Sermayeli İşletmeler, Öğretmenevleri ve Akşam Sanat Okulları"na ait mali iş ve işlemler de bütçe dışında sürdürülmektedir. "Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren döner sermaye işletmeleri, iş ve işlemleri ile bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, sonuçlandırılması, muhasebesi, kontrol ve denetimi ile muhasebe yetkililerinin niteliklerine ilişkin usul ve esaslar bakımından 01.05.2007 tarih ve 26509 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine tabidir." (Sayıştay, 2020). Öğretmenevi ve akşam sanat okullarının yönetim ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar "Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenevi, Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulu Uygulama Yönergesi"nde düzenlenmiş olup, bu kurumlar aynı zamanda "Hazine ve Maliye Bakanlığı" tarafından her yıl yayımlanan "Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ" hükümlerine de tabidir (Sayıştay, 2020).

Alanyazın incelendiğinde denetim organları raporları ile ilgili çalışmalara (Toprakçı, 2009; Toprakçı, 2018; Toprakçı ve Taş, 2020) rastlanmaktadır. Diğer yandan yüksek denetim organı olan Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı düzenlilik denetim raporları ile ilgili 2012-2017 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığı Sayıştay raporlarının incelendiği bir çalışma mevcuttur (Toprakçı ve Bakır, 2019). Var olan bu çalışmada raporlardaki ifadeler ile ilgili olarak "olumlu", "olumsuz", ve "nötr" olmak üzere üç tema oluşturulmuş ve temaları şekillendiren kodlar ile ilgili ifadelerin dağılımları incelenmiştir. Alanyazında yer alan diğer araştırmalar ise, Kamu Mali Yönetiminde Sayıştay denetimini konu alan çalışmalardır. Bunlar kısaca, Mali Yönetim Sisteminde Sayıştay hesap yargısı açısından kamu zararı unsurlarının değerlendirilmesi (İpek ve Hepaksaz, 2018); hesap verebilirliğin yerel yönetim başarılarına etkisi (Kalkan ve Alparşlan, 2009); hesap verilebilirlik mekanizmasının işleyişinde Türk Sayıştay'ının rolünü (Demirci, 2017); Türkiye'de dış denetim mevzuatı ve kamu mali sistemine yansımaları (Özekicioğlu, 2017); Türkiye'de Sayıştay'ın düzenlilik denetimine genel bakış (Ela ve Türkyener, 2015); Sayıştay raporlarının kamu mali yönetimine katkısı (Akyel, 2016); Sayıştay'ın rolünün, 6085 sayılı "Sayıştay Kanunu" sonrası değişiklikler bağlamında etkisi (Önder ve Meydanlı, 2019); Türk kamu mali yönetiminde Sayıştay denetimi (Görgün, 2011) şeklindedir. Bazı çalışmalarda ise Sayıştay'ın diğer kurumlarla olan ilişkisinin incelendiği görülmüştür. Güvenlik sektöründe Sayıştay denetiminin incelendiği çalışma (Binici ve Türkyener, 2011); devlet üniversitelerinin performans denetim sonuçlarında raporlanan tespitlerin analizi (Küçükçayan ve Ağdeniz, 2019) bu çalışmalardandır. Tüm bu araştırmalara bakıldığında, Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı raporlarını 2018-2020 yılları arasında inceleyen bir çalışmanın mevcut olmadığı görülmektedir. Bu açıdan, bu araştırma ile Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı'na ait 2018-2020 yılları arasındaki faaliyetlerinin incelenmesi, bu alandaki kamu personeli için bir rehber niteliği oluşturacak ve alanyazına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, araştırmanın amacı 2018-2020 yılları arasında Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı denetim raporlarının analiz edilerek, kamu zararına yol açtığı belirtilen tespitleri incelemektir. Belirtilen amaç doğrultusunda yapılan ön araştırmada iki tema oluşmuştur. Bunlar doğrudan ve dolaylı kamu zararı şeklindedir. Bu temalar ekseninde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Eğitim kurumlarında Sayıştay'ın dolaylı kamu zararına ilişkin tespitleri nelerdir?
- 2) Eğitim kurumlarında Sayıştay'ın doğrudan kamu zararına ilişkin tespitleri nelerdir?

- 3) Eğitim kurumlarında Sayıştay'ın doğrudan ve dolaylı kamu zararına ilişkin tespitlerinin karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan sayısal veriler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma kapsamında doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, algıları ve olayları doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koyar ve toplanan verilerden yola çıkarak daha önceden fark edilmeyen sonuçları birbiriyle ilişkili bir şekilde açıklar (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39). Yine Yıldırım ve Şimşek (2016)'e göre doküman incelemesi ise araştırılan olay ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Kamuya ait olan bu Sayıştay raporları, eğitim örgütlerini anlamada değerli kaynaklar olarak görülmüş ve doküman incelemesinin aşamalarına göre analiz edilmiştir.

Çalışma Dokümanı

Araştırmanın dokümanı Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı Denetleme Raporları'dır. Toprakçı ve Bakır (2019)'ın, 2012-2017 yılları arası Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı düzenlilik denetim raporlarının incelendiği bir çalışması mevcut olduğundan; bu araştırma 2018-2020 yılları arası ile sınırlandırılmıştır. Belirtilen yıllar arasında, Sayıştay'a ait her yıl bir tane olacak şekilde toplamda üç tane Milli Eğitim Bakanlığı Denetleme Raporu bulunmaktadır. Bu raporlarda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm kurum ve kuruluşların mali iş ve işlemlerinin denetleme sonuçları yer almaktadır. Bu raporlara Sayıştay'ın internet sitesinin (www.sayistay.gov.tr) "raporlar" sayfasından 07.11.2021 tarihinde ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Dokümanların, veri elde edebilmek amacıyla analiz edilmesine olanak sağlayan doküman inceleme yöntemi; belgeye ulaşma, orijinalliğinin kontrolü, belgenin anlaşılması, analiz ve verinin kullanılması aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırma kapsamında incelenen denetim raporları da Sayıştay'ın resmi internet sitesinden alındığından orijinaldir. Ayrıca raporlarda bahsi geçen kanun ve yönetmeliklerden de özellikle tespitleri anlamak üzere yararlanılmıştır. Bu belgelere de ilgili bakanlıkların kendi sitesinden ulaşılmış ve orijinalliği teyit edilmiştir. Raporlarda eğitim kurumları ile ilgili tespitler incelenmiş ve bu tespitler tema, kategori ve kodlar ortaya çıkarılacak şekilde anlaşılmaya çalışılmıştır. Daha sonra ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde, birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilir ve anlaşılır bir biçimde yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu analizde veriler nicelleştirilebileceği gibi, yüzde dağılımı şeklinde de belirtilebilir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik özellikleriyle özetlendiği sistematik, yenilenebilir bir teknik olarak tanımlanır (Büyüköztürk vd., 2014). Bu bilgiler ışığında, sınırlı tutulan yıllar arasındaki denetim raporları dikkatlice incelenmiş; kodlar, kategoriler ve temalar net olarak ortaya çıkarılmıştır. Araştırmada temalar "dolaylı kamu zararı" ve "doğrudan kamu zararı" olarak şekillenirken; "yanlış uygulamalar" ve "eksik uygulamalar" biçiminde kategoriler oluşmuş; onların altında ise, "cezai işlemler", "tahsilat işlemleri", "ilave maliyet gerektiren işlemler", "karar ve eylemlerden doğan kusurlar", "gelir ve gider işlemleri", "hukuka aykırı işlemler" adlı kodlar biçimlenmiştir. Son olarak verilerin kullanılması aşamasında ise, kodlara bağlı olarak raporlardan ifadeler bağlamalı alıntılar yapılmış ve bu alıntılar yorumlanmıştır. Temalara ait alıntılar ilk iki alt problemi oluşturmuştur. Üçüncü alt problem ise bu iki temanın karşılaştırılması ve sayısal verilere dönüştürülmesi olarak belirlenmiştir. Analiz sürecinin nasıl şekillendiğine dönük örnekler Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1: Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Raporu'na ait içerik analizi örneği

Tema	Kategori	Kod	Tespitler (ifadeler)
Doğrudan Kamu Zararına İlişkin Tespitler	Yanlış Uygulamalar	Gelir ve gider işlemlerinden doğan kusurlar	Tespit: "Destekleme ve yetiştirme kurslarının temel amacından uzaklaşması ve bu kurslar için ayrılan kaynağın sürekli artması." Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi: "İlköğretim kurumlarında her ortaokul kurs merkezidir. Ortaöğretim kurumlarında ise kursların; eğitim kurumlarının türleri, donanımı, birbirine yakınlığı, derslik ve öğrenci sayıları, ulaşım kolaylığı ve güvenliği, coğrafi bütünlük gibi hususlar dikkate alınarak eğitim bölgesi veya ortaöğretim kayıt alanı içinde il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince belirlenen kurumlarda ortak olarak açılması esastır (madde 5)." Koda uygunluk: Ortak olarak açılacak olan kursların hemen hemen her okulda ve tüm derslerden açılmasının getirdiği ekonomik yük, kamu zararına sebep olmaktadır.
	Eksik Uygulamalar	Karar ve eylemlerden doğan kusurlar	Tespit: "İstihkak sahiplerine yapılan ödemeler öncesinde vergi borcu sorgulamasının yapılmaması." 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu: "1 Ocak 2018 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, 2.000 TL üzerinde yapılacak ödemeler sırasında, hak sahiplerinin Maliye Bakanlığı'na bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borçlarının bulunmadığına ilişkin durum gösterir belge aranılması zorunluluğu getirilmiş; bu tutar 03.03.2020 tarihinde 5.000 TL'ye çıkarılmıştır." Koda Uygunluk: Kanun maddesinden anlaşıldığı üzere, vergi borcu olan veya olmayanların, bu sonuca dair belgeyi ödemeye ilişkin evrakların içinde bulundurma zorunluluğu mevcuttur. Bu nedenle bu tespitte eksik bir işlem yapıldığı açıkça görülmektedir.

Veriler sınıflandırılırken, bazı tespitlerin birden fazla kod ile ilişkili olabileceği görülmüş ancak uzman görüşleri sonucunda en ilişkili olduğu kod altında değerlendirilmiştir. Raporlarda incelenen veri sayısı 53 olup, bu verilerden alıntılar yapılarak her kodun altında belirtilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda geçerliğin sağlanması için meslektaş teyidi ve uzman görüşüne başvurulabilir. Meslektaş teyidi, elde edilen verilerin karşılaştırılmasıyla araştırma sürecine eleştirel gözle bakan ve araştırmacıya geribildirimde bulunan uzman görüşünü ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada öncelikle meslektaş teyidinde gidilmiş, Sayıştay Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Raporları'nı inceleyen okul yöneticileri ile düzenli aralıklarla bir araya gelinmiştir. Bu görüşmeler sonucunda içerik analizi ile kod, kategori ve temalar ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda, araştırmacının tüm boyutlarıyla incelenerek inandırıcılığı (iç geçerlilik) sağlamak için veriler ile ilgili olarak uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü, araştırma sürecine eleştirel gözle bakan ve araştırmacıya geri bildirimde bulunan uzmanların düşüncelerini ifade etmektedir (Creswell, 2003; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016). Örneğin tespitler ile ilgili çalışılırken, birden fazla kod ile ilişkilendirilebileceği düşünülen bir ifade ile ilgili olarak, denetim alanında uzman bir akademisyen ile toplantılar yapılmış; kodların farklı ve benzer yönleri ele alınmıştır. Görüş birliğine varılıncaya kadar bu konu üzerinde görüşmelere devam edilmiş ve nihai karara varılmıştır. Araştırmacının güvenirliliğinin sağlanması için denetim raporlarındaki ifadelerle değiştirilmeden yer verilmiştir. Bu konu ile ilgili yapılacak olan araştırmalarda kullanılmak üzere araştırmacının ham verileri saklanarak dış güvenirliliğin (teyit edilebilirliği) artırılması amaçlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Raporları'nın analiz edilmesi sonucu ortaya çıkan kategori ve kodların dağılımına, bulguları destekleyen alıntılara ve alıntıların yorumlanmasına yer verilmiştir. Alanyazın incelemesinde araştırma konusu ile ilgili az sayıda çalışma bulunduğu için daha çok kanunlar ve yönetmelikler bağlamında yorum yapılmıştır.

1. Dolaylı kamu zararına ilişkin tespitler:

Bu temadaki "dolaylı" kavramı ile 2018-2020 yılları arası Sayıştay raporlarında Milli Eğitim Bakanlığı personelinin yetkileri çerçevesinde görev ve sorumluluklarını yerine getirirken, bilerek veya bilmeyerek işledikleri kusurlar sonucunda üçüncü kişilerce verilen zararlar ya da üçüncü kişilerin kusurları nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı'nın uğradığı zararlar ifade edilmektedir. Tablo 2'de dolaylı kamu zararına ilişkin tespitler teması altında "yanlış uygulamalar" ve "eksik uygulamalar" olmak üzere iki kategorinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yanlış uygulamalar kategorisi, "ilave maliyet gerektiren durumlar" kodu olarak, eksik uygulamalar kategorisi ise "cezai işlemler" ve "tahsilat işlemleri" kodları olarak biçimlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda cezai işlemlerden kaynaklanan kusurlar kodu ile ilgili üç tespit, tahsilat işlemlerinden kaynaklanan kusurlar ile ilgili bir tespit ve ilave maliyet gerektiren durumlar ile ilgili de bir tespit olmak üzere; temada toplam beş tespit olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 2: Dolaylı kamu zararına ilişkin tespitler temasında bulunan kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Dolaylı Kamu Zararına İlişkin Tespitler	Yanlış Uygulamalar	İlave Maliyet Gerektiren Durumlar
	Eksik Uygulamalar	Cezai İşlemler Tahsilat İşlemleri

Eksik uygulamalar kategorisindeki kodlardan biri olan "cezai işlemler" ile ilişkili olarak tespit edilen ifadelerden birisi şu şekildedir: "Sosyal güvenlik kurumu tarafından uygulanan idari para cezalarının bakanlık bütçesinden ödenmesine rağmen ilgililere rücu edilmemesi" (Genel Bütçe Hesabı, 2020: 37). 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12'nci maddesi gereğince devlet memurunun kasit, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarar uğramışsa, bu zararın ilgili memur tarafından karşılanması gerekmektedir. Buna göre, Sayıştay raporunda bahsi geçen konu ile ilgili cezanın bakanlık bütçesinden ödenmesi kamu zararına sebep olmaktadır. Bu cezaların ilgili kişilerce ödenmesi, bu zarara sebep olan unsuru ortadan kaldıracaktır.

Eksik uygulamalar kategorisindeki ait kodlardan bir diğeri olan "tahsilat işlemleri" ile ilgili tespit edilen ifade ise şöyledir: "POS cihazları ile yapılan tahsilatların banka tarafında süresi içerisinde işletmelerin hesabına aktarılmaması" (Döner Sermaye İşletmeler, 2020: 51). Bu madde ile süresi içinde işletmelerin hesabına aktarılmayan ücretin gelir kaybına, dolayısı ile de kamu zararına yol açtığı görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren döner sermaye işletmelerin iş ve işlemleri ile bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, sonuçlandırılması, muhasebesi, kontrol ve denetimi ile muhasebe yetkililerinin niteliklerine ilişkin usul ve esaslar bakımından 01.05.2007 tarih ve 26509 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine tabidir (Döner Sermaye İşletmeler, 2020: 51). Özellikle döner sermaye işletmelerinden birisi olan "Ders Aletleri Yapım Merkezi" tarafından yürütülen, Milli Eğitim Bakanlığı'nca basılmasına ve dağıtılmasına karar verilen ilkokul, ortaokul, lise ve mesleki öğretime ilişkin ders kitapları, öğretmen

kılavuz kitapları gibi çeşitli basılı materyaller açısından düşünüldüğünde, konunun önemi anlaşılmaktadır.

Yanlış uygulamalar kategorisindeki kod olan "ilave maliyet gerektiren durumlar" ile ilgili ifade de şöyledir: "Okul aile birlikleri bünyesinde istihdam edilen personele ilişkin sözleşmeler ve uygulamalarından kaynaklanan hukuki sorunların ilave maliyetlere sebebiyet vermesi." (Okul Aile Birlikleri, 2018: 127). Okul aile birlikleri, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 16'ncı maddesi gereğince kurulur. Okul aile birlikleri, okullarda temizlik ve güvenlik gibi işlerin aksamaması için sözleşmeler bağlamında personel istihdam edebilir. Ancak, 2018 yılına ait Sayıştay Denetim raporunun Okul Aile Birlikleri ile ilgili kısmında, yukarıdaki tespitlere istinaden şöyle bir ifade mevcuttur: "İş akitlerinin emekliye ayırma ya da başka nedenlerle sona erdirilmesini takiben yargı mercilerine başvuran personelin önemli bir bölümünün, kendilerine hafta içi ve hafta sonları ile milli ve dini bayramlarda fazla mesai yaptırıldığı halde ücretlerinin ödenmediği, yaz tatillerinde izin kullandıkları dönemde maaş ve sigorta primlerinin yatırılmadığı ya da izin kullanmadıkları halde izin ücretlerinin ödenmediği gibi gerekçeler ileri sürerek, ilgili okul aile birliklerinin bütçe olanaklarını aşan tutarlarda hak talebinde buldukları görülmektedir." Görülmektedir ki, bu gibi durumlarda okul aile birlikleri, dolayısı ile de okul yöneticileri zor durumda kalmaktadır.

2. Doğrudan kamu zararına ilişkin tespitlerin nitelikleri:

Bu temadaki 'doğrudan' kavramı ile 2018-2020 yılları arası Sayıştay raporlarında Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalışan kamu görevlilerinin kasıt, kusur, ihmal ve tedbirsizliği sonucu kendilerine teslim edilen devlet malını koruyamamaları ya da hizmet dışı kalmasına neden olarak doğrudan doğruya devlete verdikleri zararları ifade etmektedir. Tablo 3'te doğrudan kamu zararına ilişkin tespitler teması altında "yanlış uygulamalar" ve "eksik uygulamalar" olmak üzere iki kategorinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yanlış uygulamalar kategorisi, "karar ve eylemlerden doğan kusurlar" ve "gelir ve gider işlemlerinden doğan kusurlar" kodları olarak, eksik uygulamalar kategorisi ise "hukuka aykırılık" kodu olarak biçimlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda karar ve eylemlerden doğan kusurlar kodu ile ilgili on beş tespit, gelir ve gider işlemlerinden doğan kusurlar ile ilgili on sekiz tespit ve hukuka aykırı işlemlerden oluşan kusurlar ile ilgili de on beş tespit olmak üzere; temada toplam kırk sekiz tespit olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Doğrudan kamu zararına ilişkin tespitler temasında bulunan kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategoriler	Kodlar
Doğrudan Kamu Zararına İlişkin Tespitler	Yanlış Uygulamalar	Karar ve Eylemlerden Doğan Kusurlar Gelir ve Gider İşlemlerinden Doğan Kusurlar
	Eksik Uygulamalar	Hukuka aykırılık

Yanlış uygulamalar kategorisindeki kodlardan biri olan "karar ve eylemlerden doğan kusurlar" ile ilişkili olarak tespit edilen ifadelerden birisi şu şekildedir: "İlçe Milli Eğitim kadrolarına mevzuatta öngörülen şartları sağlamayan kişilerin atanması." (Genel Bütçe Hesabı, 2020: 17). İlgili maddede ifade edilen tespite göre, 2020 yılı süresince toplam kırk dokuz personel, asaleten atanabilme şartlarını taşımadığı halde ilçe milli eğitim müdürlüğü kadrolarına atanmıştır. Bu tespit aynı zamanda doğrudan

kamu zararına ilişkin tespitler adlı temanın hukuka aykırılık kodu ile de ilişkilendirilebilir. Çünkü hem 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na hem de "Milli Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Unvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelik'e uygun düşmemektedir (Genel Bütçe Hesabı, 2020).

Aynı kod ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birlikleri 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda karşımıza çıkan bir ifade ise, "Okul Aile Birliklerini yasal amacını gerçekleştirecek kapasite ve işlevselliğe sahip kılacak önlemlerin alınmaması." şeklindedir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 16'ncı maddesi gereğince, eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanacağı ve bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulacağı belirtilmiş olmasına rağmen; yukarıdaki ifadenin içeriğinde görülmektedir ki, bu işlevsellik sağlanamamaktadır. Okul Aile Birlikleri gelirlerini büyük oranda kantin vb. yerlerin işletmelerinden sağlamakta, aileler ile işbirliği göz ardı edilmektedir. Sınırlı bütçeleri nedeniyle de birlikler etkin bir hizmet aracına dönüşmemekte ve yasal amaçlarını gerçekleştirmekten uzak kalmaktadır (Okul Aile Birlikleri, 2019). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği'nin "denetim" başlıklı 26'ncı maddesi gereğince Okul Aile Birlikleri yılda en az bir defa Bakanlık ya da illerdeki denetim elemanlarınca denetlenmelidir. Ancak bu uygulama hayata geçirilemediğinden, saydam ve hesap verebilir bir işleyiş de sağlanamamakta; bu da birlikler ve okul yönetimleri hakkında güvensizliğe yol açmaktadır. Raporda bu madde için, "Okul aile birliklerinin yasa ile belirlenmiş amaç ve hedefleri etkin şekilde gerçekleştirebilmesi için güçlü bir kapasiteye kavuşturulmaları; bunun için de Bakanlık tarafından gerekli denetim, izleme ve rehberlik mekanizmalarının oluşturulması, bilgi yönetim sisteminin geliştirilmesi, bütçe yönetim süreçlerinin güven veren, saydam ve hesap verebilir bir yapıda sürdürülmesinin sağlanması gerekmektedir." şeklinde öneride bulunulmuştur (Okul Aile Birlikleri, 2019: 86).

Yanlış uygulamalar kategorisindeki kodlardan bir diğeri olan "gelir ve gider işlemlerinden doğan kusurlar" ile ilgili tespit edilen bir ifade ise şöyledir: "Destekleme ve yetiştirme kurslarının temel amacından uzaklaşması ve bu kurslar için ayrılan kaynağın sürekli artması" (Genel Bütçe Hesabı, 2019: 32). Aynı raporda kursların temel amacından uzaklaşma gerekçesi açıklanırken, "Derhanelerin kapatılması sürecinde alternatif bir model olarak devreye sokulan ve öğrencilerin yetkinliklerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulan alanlarda takviye eğitim verilmesini hedefleyen Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının zaman içerisinde başlangıçtaki temel ilke, amaç ve değerlerinden uzaklaştığı görülmektedir. Anılan Yönergenin 10'uncu maddesinde kursların ortaokul ve imam hatip ortaokulları ile ortaöğretim kurumlarının tüm sınıf seviyelerindeki derslerden açılacağı belirtilmiş, 6'ncı maddesinde ise kurslara örgün eğitim kurumlarının 5-12'nci sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin katılacağı belirtilmiştir. Ancak uygulamada hemen her okulda ve her ders için bu kursların açılması, kursların asli amacından uzaklaşarak verimsiz ve yüksek maliyetli bir uygulamaya dönüşmesine yol açmıştır." şeklinde açıklanmıştır. Bu ifadeye göre, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel tüm örgün eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden, gönüllülük esasına dayalı olarak ve akademik gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla açılan destekleme ve yetiştirme kurslarının amacından uzaklaşarak bütçe üzerinde ilave bir yük oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, destekleme ve yetiştirme kurslarının asli hedeflerini gerçekleştirecek şekilde sınırlandırılarak sürdürülmesi, hem ilave ek ders ücretlerinin önüne geçecek, hem de ısınma, temizlik vb. giderler konusunda ek maliyete sebebiyet vermeyecektir. Aynı zamanda raporda, 2014 yılında yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi çerçevesinde sürdürülmesi gereken kurslarla ilgili olarak, öğretmen görevlendirmeleri ve kurs sonu değerlendirmeleri ile ilgili olarak da pek çok aksaklık olduğu belirtilmiştir. Bu aksaklıklar, bir sonraki kod olan "hukuka aykırılık" başlığı altında da değerlendirilebilir.

Eksik uygulamalar kategorisindeki kod olan "hukuka aykırılık" bağlamında sıralanan bir ifade de şöyledir: "Bakanlık teftiş sisteminin istikrarlı bir yapı ve işleyişe kavuşturulamaması" (Genel Bütçe Hesabı, 2018: 38). Milli Eğitim Bakanlığı 2018 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporundaki bu ifade

açıklanırken, Bakanlığın 23.10.2018'de ilan ettiği "2023 Eğitim Vizyonu" belgesine yer verilmiş; teftiş sistemindeki yapısal ve işlevsel dönüşümüne ilişkin temel ilkeler bulunduğu söylenmiştir. Buna göre: "Teftiş sisteminde inceleme, araştırma ve soruşturma ile kurumsal rehberlik bileşenleri ayrılarak iki ayrı uzmanlık alanı oluşturulacak; Bakanlık müfettişlerine eğitim politika ve uygulamalarındaki uyumun sağlanması, izlenmesi ve raporlanmasına ilişkin yeni bir rol verilecek; teftiş sisteminde rehberlik işlevi okul gelişim modeline yönelik olarak yapılandırılacaktır" denilmiştir. Ancak raporun devamında, uygulamadaki farklılıklara değinilmiş; özellikle maarif müfettişlerin illere dağılımındaki dengesizliğinden, bu nedenle de ortaya çıkan aksaklıklardan bahsedilmiştir. Eğitim sisteminin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için denetimin ve denetim sonucu geri bildirimlerin önemi açıktır. Bu nedenle teftiş sisteminde işlevsellik ve uygulanabilirlik ön planda tutulmalıdır.

3. Doğrudan ve dolaylı kamu zararına ilişkin tespitlerin karşılaştırılması

2018-2020 yılları arası Sayıştay'ın, Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Raporları'ndaki tespitlerin, Temalar ve kodlar bağlamında dağılımı Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4: Temalar ve temalara göre kodların toplam tespit sayısına (n:53) oranı

Temalar	Kodlar	N	%
Dolaylı Kamu Zararına Yol Açan Tespitler	Cezai işlemler	3	5,6
	Tahsilat işlemleri	1	1,8
	İlave maliyet getiren işlemler	1	1,8
	Toplam	5	9,5
Doğrudan Kamu Zararına Yol Açan Tespitler	Karar ve eylemler	15	28,3
	Gelir gider işlemleri	18	33,9
	Hukuka aykırı işlemler	15	28,3
	Toplam	48	90,5

Tablo 4 incelendiğinde doğrudan kamu zararına ilişkin tespit sayısı kırk sekiz iken, dolaylı kamu zararına ilişkin tespit sayısı ise beş olarak ifade edilmiştir. Ayrıca en çok tespitin doğrudan kamu zararına ilişkin tespitler temasında ve gelir gider işlemleri kodu altında olduğu görülmektedir. Bu kod altındaki ifadeler ikinci alt problemde yer verildiğinden, tekrar alıntı yapılmamıştır. Alanyazın incelendiğinde Milli Eğitim Bakanlığının dış denetimine (mali denetim) ilişkin olarak tek bir çalışmaya rastlanmıştır. Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı 2012-2017 yılları arası denetim raporlarının incelendiği bu çalışmada, kamu zararına sebebiyet veren tespitlerin "olumsuz" teması altında işlendiği ve yine en çok tespitin bu temada görüldüğü belirtilmiştir (Toprakçı ve Bakır, 2019).

SONUÇ VE ÖNERİLER

5018 sayılı Kanun'un önemli unsurlarından biri olan "kamu zararı" kavramı, bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı bağlamında incelenmeye çalışılmıştır. Genel olarak bakıldığında ortaya konan bulgularda, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kamu kaynağı kullanımında hem verimlilik hem de ekonomiklik anlamında sorunlar olduğu görülmektedir.

Sayıştay'ın Mili Eğitim Bakanlığı Denetim Raporları'nda kamu zararına ilişkin tespitlerin büyük çoğunluğunun "doğrudan" teması altında olduğu görülmüştür. Bu tema altındaki tespit sayıları

kodlara bağlı olarak birbirine yakın olmakla birlikte, "gelir gider işlemleri" ile ilgili daha fazla tespit bulunmaktadır. Hemen sonrasında ise "karar ve eylemler" ile "hukuka aykırılık" gelmektedir. Bu sebeple, Milli Eğitim Bakanlığı'nda mali gidişatta sorunlar olduğundan; bu sorunların da çoğunlukla ilk elden kamu zararına yol açtığından söz edilebilir. Buna göre, yapılacak denetimlerin sürekli olması ve denetim sonrasında da düzenli bir takip sisteminin kurulması, ortaya çıkan bu kamu zararlarını önleyebilecektir. Sayıştay ile birlikte Milli Eğitim Bakanlığı da özellikle takip sürecinde önemli bir rol üstlenebilir. Ayrıca kamu kaynağında üçüncü kişilerden kaynaklı ek maliyete sebep olduğu anlaşılmıştır. Eğitim kurumlarının mali işlemleri yöneticilerinden ayrı değildir. Bu nedenle, mali işlemleri yürüten kişiler ve eğitim yöneticileri arasında güçlü bir koordinasyon ağı oluşturulmalıdır. Bütün bunlar sağlansa bile, mali iş yürütücülerinin (eğitim yöneticileri de dâhil) alanında yeterli, uzman kişiler olması en önemli faktördür. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda eğitime ve uzmanlaşmaya önem vermelidir. Özellikle "hukuka aykırılık" kodu bağlamında düşünüldüğünde, personelin mevzuat konusunda yeterli bilgiye sahip olması ve değişiklikleri takip etmesi oldukça büyük önem arz etmektedir.

Sayıştay'ın denetim yapma göreviyle birlikte, hazırladıkları raporların eğitim yöneticileri için birer rehber niteliği taşıdığı, eğitici ve öğretici özellikte olduğu düşünülebilir. Bu nedenle, eğitim yöneticilerine Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Raporları'nı detaylı olarak incelemeleri ve değerlendirmeleri önerilebilir. Bu inceleme ve değerlendirme, kendileri yaşamasa bile bahsi geçen konularla ilgili tecrübe edinmelerine olanak sağlayacaktır. Çünkü raporlarda hem problemin kaynağı hem de çözüm yolu anlaşılabilir. Aynı zamanda il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından, Sayıştay üyelerinin de dâhil olduğu çalıştaylar da düzenlenebilir. Böylece onların bilgi ve tecrübelerinden istifade edilebilir. Öte yandan, eğitim denetmenlerinin mali denetim ile ilgili yetki, bilgi ve görgülerinin artırılması sorunların önlenmesine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda üniversitelerin eğitim yönetimi ve denetimi programlarına mali denetim ile ilgili dersler ve içerik konabilir. Ancak üniversitelerin ilgili birimlerinin bunu yapabilmesini sağlayacak girişim, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, "Eğitim Yönetimi ve Denetimi" programlarından mezun olanları tanınması ve müdür ile müfettiş atamalarında bunu şart tutması olabilir.

Son olarak ise araştırmacılara, eğitim sisteminin mali iş ve işlemlerinde karşılaşılan sorun ve yaşanan güçlüklerin nedenleri ile ilgili araştırmalar yapmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbabaoğlu, F. (2002). *Türk kamu yönetiminde denetim sorunları ve ombudsman kurumu*, TODAİE Kamu Yönetimi Lisans Üstü Uzmanlık Programı Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.
- Akyel, R. (2016). Sayıştay raporlarının kamu mali yönetimine katkısı. *Amme İdaresi Dergisi*, 49(1), 119–145.
- Anayasa (1982), T.C. Resmi Gazete, 17863, 7.11.1982.
- Aydın, İ. (2005). *Öğretimde denetim durum saptama değerlendirme ve geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Binici, Ş. & Türkyener, C.M. (2011). Güvenlik sektörünün Sayıştay denetimi ve 6058 sayılı Sayıştay Kanunu'nun getirdiği yenilikler. *Dış Denetim Dergisi*, (3), 24-32.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çıtır, H. (1987). *Yönetimsel denetim anlayışı ve örgütlenmesi*, TODAİE Kamu Yönetimi Lisans Üstü Uzmanlık Programı Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.
- Demirci, Ö. (2017). *Hesap verebilirlik mekanizmasının işleyişinde türk sayıştay'ının rolü ve değişen önemi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Ebrahim, A. (2003), Accountability in practice: mechanisms for ngos, *World Development*, 31 (5), 813–829.

- Ela, M. & Türkyener C. M. (2015). Türkiye’de Sayıştayın düzenlilik denetimi: Genel Bir Bakış. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 52 (602), 25-42.
- Görgün, E. (2011). *Türk kamu mali yönetiminde sayıştay denetimi*, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Karaman.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum algı iletişim*. Ankara: V yayınları.
- Kalkan, A., & Alparslan, A. M. (2009). Şeffaflık, iletişim ve hesap verebilirliğin yerel yönetim başarılarına etkileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1), 25–40. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobiadsbd/issue/11347/135608>
- Kaya, S. (2000). “Uluslararası belgelerde ve ülke uygulamalarında Sayıştayların denetim alanları”, *Sayıştay Dergisi*, 39, 19-31.
- Kongar, E. (1985). *Toplumsal değişme kuramları ve Türkiye gerçeği*. İstanbul: Bilgi Yayını.
- Küçükçayan, D. & Ağdeniz, Ş. (2019). Devlet üniversitelerinin performans denetim sonuçlarında raporlanan bulguların analizi. Selim Ateş Oktar ve Yasemin Taşkın (Ed.), *Maliye araştırmaları 3 içinde* (292-307ss.). İstanbul: On iki levha Yayıncılık.
- Önder, M. & Meydanlı, M. (2019). TBMM'nin Denetim Aracı Olarak Sayıştay'ın Rolü: 6085 sayılı Sayıştay kanunu sonrası değişiklikler ve etkisi. *Amme idaresi dergisi*, 52, 123-154.
- Özekicioğlu, S. (2017). Türkiye’de dış denetim mevzuatı ve kamu mali yönetimine yansımaları. *M U İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 39(2), 1–10. <https://doi.org/10.14780/muiibd.372675>
- Şahin İpek, E. A., & Hepaksaz, E. (2018). Mali yönetim sisteminde Sayıştay hesap yargısı açısından kamu zararı unsurlarının değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 93–114. <https://doi.org/10.18070/erciyesiibd.400149>
- T.C. Sayıştay Başkanlığı. (2019-2021). 2018-2020 Milli Eğitim Bakanlığı Sayıştay Denetim Raporları. 07 Kasım 2021 tarihinde erişildi. [İnternet: <https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/6-genel-butce-kapsamindaki-kamu-idareleri>]
- Toprakçı, E. (2008). *Sınıfa dayalı yönetim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Toprakçı, E. (2009) “Öğretmenlerin suç karnesi- yargı kararlı gazete haberleri ölçütünde karşılaştırmalı bir analiz” Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, IV.Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Bildiri Kitabı, 14-15 Mayıs 2009 (ss.475-487) Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2020/05/suc-karnesi.pdf>
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Toprakçı E., Beytekin, O.F. ve Doğan, M. (2018). Yargıtayın özel öğretim kurumlarına ilişkin verdiği kararların incelenmesi – Investigation of the decisions of the supreme court related to private education institutions *Turkish Studies Educational Sciences Volume 13/19, Summer 2018*, p. 1781-1795 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14133> ISSN: 1308-2140, Erişim Linki: http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1904353625_96Toprak%C3%A7%C4%B1Erdal-egt-1781-1795.pdf
- Toprakçı E. & Bakır D. (2019). 2012-2017 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığı sayıştay denetim raporlarının incelenmesi, *14. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı*, s. 829-834, İzmir 2-4 Mayıs
- Toprakçı, E. ve Taş, Ş. (2020). Yargıtay’ın okul müdürlerine ilişkin verdiği kararların incelenmesi / Investigation of the decisions of the supreme court related to school principal. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (1), 20-40. Retrieved from <http://www.e-ijer.com/tr/pub/issue/54198/599095>
- Türkiye Cumhuriyeti İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Kanun Numarası: 5018, Kabul Tarihi: 10.12.2003, Sayı: 25326.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.